

Hodnocení bakalářské práce Nikolý Budínové Povídková kniha Jana Balabána Prázdniny.

Předložená práce zdá se mi být symbiózou zodpovědné přípravy a sympatií k autorovi (či aspoň k části jeho díla), napsána je velmi pečlivě a systematicky analyzuje jednu z knížek tvůrce dnes již dosti renomovaného, aby bylo možno o něm psátí „tak“ i „tak“, neb jeho nejen autorské charisma unese lecos .

Analýza počata prezentací literárněvědných východisek (postava, vyprávěč a fokalizace, motiv, existencialismus), v další části autorka přidává ještě kompozici, obrazná pojmenování či „biblickou symboliku“. Dosti na bakalářskou práci. Od samého počátku jsem si tak kladl otázku, zda se jedná o práci literárně historickou, literárně teoretickou, narativní, interpretační či o poněkud riskantní pokus autorky „pozdvihnout“ dílo „obdivovaného“ do výšin zkoumání odborného, v nichž si nemusí být v některých ohledech zcela jistá.

Domnívám se, že byt' jen základní „teoretický nářez“ – totiž co k problematice Rimmon – Kenanová, D. Hodrová, J. Hrabal, L. Lederbuchová, T. Todorov, Veselovský, Propp a další autority disciplin plus „existencialismus“ navíc (!) – lze stěží– zvláště v práci bakalářské – prezentovat adekvátně na několika řádcích, pak totiž můžeme narazit na tvrzení, že „*Jedním z fokalizačních identifikátorů je přítomnost citově zabarvených hodnotících výrazů a idiolektu v er-formových výpovědích*“ (s. 19) bez uvozovek, což značí neomylně, že jde zjevně o originální text a závěr autorky samé a šokovanému čtenáři nezbyde než se podívat, proč tak talentovaná bytost marní čas na fakultě pedagogické; domnívám se, že poněkud širšího objasnění by si snad zasloužila i předchozí formulace týkající se (možného?) „sporu“ Rimmon-Kenanové a Hrabala, totiž že (Hrabal) „*nepovažuje fokalizovaný či nefokalizovaný narativ za druh fokalizace*“ (jeho disertační práci navíc teprve čeká vstup do širšího diskurzu, jakkoliv „opentlenou“ příznivými posudky kolegů; o nejednoznačnosti pojmu *fokalizace* navíc – jak autor ostatně sám v práci doznává – není pochyb). A za třetí nemohu se zbavit dojmu, že autorka iluzí, že „ona rozumí“, místy udržuje čtenáře v jistotě, že nerozumí-li on, není to její chyba. Na několika nepovedených řádcích „věnovaných“ existencialismu (s. 20) je to žel evidentní zcela. Nestačí z Černého knížeček citovat, citovanému (nejen!) je třeba i rozumět. Že tomu tak u autorky nemusí vždy být, je zcela jistě pochopitelné a omluvitelné, leč jak třeba potom trávit fúzi „závěrů“ ze s. 20: „*Existencialismus se vyznačuje lidskou in-*

dividualitou řešením otázek na téma smyslu lidské existence“, z nichž část první je v přeformulované podobě složena z několika slov vytržených ze strhujícího závěru kapitoly Duchovní vřazení domácí (Černého Druhý sešit, s. 95), a druhá, převzatá z kapitoly následující, týká se navíc pouze a toliko **poezie (!)**: „(poezie) *klade a řeší otázku smyslu lidské existence, je bojem o tento smysl*“ (Druhý sešit, s. 117)? K čemu takto uměle stvořený „existenciální“ hybrid?

První problém nevidím tedy v užití uvedených „literárně vědných východisek“, spíš ve stručném, a **tudíž** nepřesvědčivém, způsobu jejich prezentace (aniž bych autorce podsouval, že jimi nevládne), toliko zjednodušenou pasáž „existenciální“ odmítám zcela.

Jiná energie počíná z práce sálat přibližně od s. 21, tehdy se autorka zamýšlí nad strukturními složkami textu, práce počíná dýchat a autorka uvažovat – nad tématy povídek, nad jejich kompozicemi, nad postavami, narativem; a zde mezi řádky – a v pasážích relativně snadných – spolu s ní náhle objevujeme patrnou Balabánovu „neprůhlednost“, nepředvídatelnost, a spolu s ní si potvrzujeme obtížnost, ne-li nemožnost (?), analyzovat dle pouček a definicí lidské konání, jednání postav, jejich promluvy či skutky. Ostravsky podmračená „zastřenost“ Balabánových textů, osudy, konflikty, příběhy, beznaděje jeho temně-lých postav zvou, lákají, vábí k luštění (tj. interpretacím) jako magické kousky kouzelníkovy, také ony ale mohou zůstat laické veřejnosti neodhaleny a k luštěním dalším stále vábící, nebo se – prozkoumány, odhaleny, rozluštny, zveřejněny a lesku tajemství zbaveny – stanou (pro odborníka) profesní machou. Zde spatřuji druhý možný varující precedens i možné nebezpečí autorčina tvůrčího záměru, totiž v záměru: „*budeme dle povídek interpretovat jejich vlastnosti a pocity*“ (rozuměj – postav; s. 26). Opravdu se mladá dáma (byť zaštitěna autoritami v úvodu zmíněnými) rozhodla dešifrovat neznámý svět neznámého?

Jde o práci bakalářskou a studentka se vydala na cestu obtížnou a je nezbytné ocenit pozitiva, mezi něž čítám nejen její vlastní „uvažovací“ proces, ale též úsilí aplikovat prvky odborných disciplin k pokusu o dešifrování nedešifrovatelného. Vedle atributů již zmíněných jsou drobné pravopisné či formální neobratnosti malichernostmi téměř bezvýznamnými.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako velmi dobrou.

V Plzni 15. 8. 2017

Jiří Staněk